

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 27 mars 1925 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående reglering av biskopslönen i Lunds stift.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren av herr *W. Linder* väckt motion, nr 52, har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t med det snaraste måtte vidtaga åtgärder för en reglering av biskopslönen i Lunds stift till en närmare överensstämmelse med vad för densamma gällande föreskrifter innehålla och tidsförhållandena kräva, samt att i fullmakten för blivande innehavare måtte föreskrivas skyldighet att vara underkastad den förändring i lönevillkor, som kan bli en följd av ny lönereglerings genomförande.

Till stöd för sin framställning har motionären anfört följande:

Efter därom i riksdagens andra kammare väckt motion, vilken statsutskottet enhälligt tillstyrkt, beslöt 1913 års riksdag, utan att utskottets utlåtande föranledde någon diskussion i kamrarna, hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande ändrade grunder för biskoparnas avlöning samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, varitill utredningen kunde föranleda.

Till stöd härför anförde riksdagen, att de grunder för biskoparnas avlöning, som fastställdes genom kungliga brevet den 15 juni 1861, ej längre kunde anses tillfredsställande, bland annat därutinnan, att avkomsten av de åt biskoparna anslagna tionden, hemman och prebenden dåmera otvivelaktigt uppginge till helt andra belopp än vad vid nämnda tidpunkt beräknades.

Något förslag till riksdagen i anledning av berörda skrivelse har sedan dess ej avhörts. Sannolikt hava de sedan år 1913 timade händelserna med därav uppkomna ekonomiska konsekvenser ej varit utan sin betydelse. Med den så småningom skeende återgången till normala tidsförhållanden torde emellertid sagda riksdagens anhållan ej böra överlämnas åt glömskan.

Biskopen i Lunds stift har helt nyligen avlidit.

Det torde vara ett allmänt känt förhållande, att med innehavet av biskopstolen i Lund sedan gammal tid följt avsevärda intäkter. Dessa hava mer än en gång varit föremål för uppmärksamhet. Känt är hurusom såväl vid tiden för Johan Henrik Thomanders utnämning till biskop som ock efter

hans död förhandlingar ägde rum, avsedda att inom det rimligas gränser tillmäta lön åt biskopen i Lund.

Den 22 december 1876 fastställdes lönen för biskopen i Lunds stift sålunda, att han skulle innehava: 1:o bostallsgården i Lund, 2:o kyrkoherdelönen i Lomma prebendepastorat; 3:o kyrkotionde från Luggude fögderi; 4:o studieskatt och cathedratum; 5:o årliga arrendet av följande hemman och lägenheter nämligen Helgona- och biskopsvångarna nr 1 och 2 samt hemmanen nr 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 och 13 samt 15 och 18 Östra Torn ävensom de s. k. trädgårdstorpen — Visserligen har i sagda lönereglering, bland annat, sådan ändring inträtt, att med upphörande av Lomma pastorats prebendeegenskap biskopen i stället kommit att från biskopslöneregleringsfonden uppbära pekuniär ersättning med 2,212 kronor 68 öre samt kyrkotionden o. h. studieskatten gottgjorts med 369 kronor 26 öre. I huvudsak, d. v. s. beträffande innehavda hemman, kvarstår dock löneregleringen oförändrad.

Grunderna för regleringen av avlöningen till rikets biskopar innehållas i nådiga brevet den 15 juni 1861 till kammarkollegium och statskontoret, och sättet för verkställigheten av regleringen finnes närmare angiven i nådiga brevet till samtliga Konungens befallningshavande och domkapitel den 26 februari 1864. Enligt nämnda båda brev är föreskrivet, att samlade summan av den avlöning, som skall tillkomma biskopen i Lund, skall utgöra 15,000 kronor; kommande därtill fri bostad i biskopshuset i Lund, vilket bygges och underhålles av Lunds domkyrkas rika medelstillgångar.

Besinnar man, att vid beräkningen år 1874 av lönen, 15,000 kronor, för biskopen i Lund, uppskattningen av arrendena från sagda många hemman skedde efter medelmarkegångspriset för tjuguårsperioden 1847—1866, tarvas icke lång förklaring för att förstå, att den lön, som hittills uppburits vid biskopsstolen i Lund, uppgått till ett belopp, som vida överstigit 15,000 kronor. Den sålunda på arrende upplåtna jorden utgör något över 1,318 tunnland, därav den allra största delen räknas till Skånes bördigaste och bästa jord, och taxeringsvärdet utgör omkring 1 million kronor. Arrendena av sagda åt biskopen upplåtna jord utgjorde åren 1911—1913 över 30,000 kronor och hava under senare tid uppgått med stor sannolikhet till omkring 49,000 kronor.

Vilken lön som rättvisligen bör tillkomma biskopen i Lund torde kommande utredning få ådagalägga. Det kan kanske förtjäna nämnas, att, då rikets ständer år 1857 begärde en undersökning av biskoparnas löneinkomster samt en förändrad reglering av desamma, ständerna ansågo varje biskop böra tilldelas ett belopp, svarande mot den avlöning andra ämbetsmän av jämförlig värdighet åtnjöte. Det är möjligt, att den för närvarande gällande lönen, 15,000 kronor, anses för liten. Det är sannolikt, att exempelvis en lön, uppgående till 50,000 kronor och däröver, anses överdrivet stor. Det har bebadats, att lönereglering för landshövdingarna skulle framläggas vid innevarande års riksdag. Utgår man från, att en landshövding i Malmöhus län, exempelvis, har större representationsskyldighet än biskopen i Lund, så torde ett lämpligt belopp ej vara svårt att finna.

Såsom i motionen erinras, hemställde 1913 års riksdag om utredning rörande ändrade grunder för biskoparnas avlöning. Enligt vad utskottet har sig bekant, har en utredning i angivna hänseende blivit verkställd, men har densamma ännu icke lett till någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida. Ut-

skottet håller för önskvärt, att det ifrågavarande ämnet snart måtte bliva föremål för prövning och beslut av Kungl. Maj:t, vare sig nu en dylik prövning bör grundas på den redan föreliggande utredningen eller Kungl. Maj:t finner skäligt låta verkställa en ny utredning i frågan.

Vad beträffar det nu motionsvis väckta förslaget om reglering av biskops-lönen i Lunds stift anser sig utskottet böra tillstyrka en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om åtgärders vidtagande för en reglering av sagda lön till närmare överensstämmelse med vad tidsförhållandena kräva. Utskottet för-utsätter vidare såsom självfallet, att Kungl. Maj:t i fullmakten för blivande innehavare föreskriver skyldighet att vara underkastad den förändring i lönevillkor, som kan bliva en följd av ny löneverigerings genomförande.

Utskottet hemställer följaktligen,

att riksdagen, i anledning av herr Linders ovanberörda motion, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt vidtaga åtgärder för en regle-ring av biskopslönen i Lunds stift till en närmare överens-stämmelse med vad tidsförhållandena kräva.

Stockholm den 27 mars 1925.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *J. L. Widell*, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *O. Bergqvist*, *J. G. Walles*, *E. A. Hallin*, *K. A. Tengdahl*, *J. Jeansson*, *G. Kobb* och *C. A. Carlsson* i Gävle;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén*, *P. Nilsson* i Bonarp, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *E. Kristensson* i Göte-lorg, *P. M. Olsson* i Blädinge, *B. F. son Holmgren*, *E. Andersson* i Prästbol, *S. J. Karlsson* i Nynäshamn, *J. Olofsson* i Digernäs och *S. Persson* i Fritorp.
